

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 16 УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА**

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма
Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією
факультету іноземної та слов'янської
філології
«30» серпня 2024 р.
Голова
Громова Н. В., кандидат педагогічних
наук, доцент

Суми 2024

Розробник:

Горболіс Лариса Михайлівна, доктор філологічних наук, професор

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Семенов О. М., докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки	
3-й		3-й	
Семестр			
5-й		5-й	
Лекції			
12 год.		2 год.	
Практичні, семінарські			
18 год.		4 год.	
Самостійна робота			
45 год.		69 год.	
Консультації:			
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин – 75			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати системні знання про український літературний процес кінця XIX початку XX ст., творчість письменників в утвердженні національної самобутності українського письменства; теоретичне і практичне освоєння стильової специфіки, тематико-проблемного діапазону, жанрової своєрідності, художніх особливостей творів українських письменників кінця XIX – початку XX ст.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є український літературний процес кінця XIX – початку XX ст. (жанрово-стильові тенденції доби, життя і творчість, індивідуальний стиль письменників, тематико-проблемний діапазон літературних творів) у контексті культурно-мистецьких здобутків.

Завдання курсу – *поглибити* теоретичні знання здобувачів про розвиток української літератури кінця XIX – початку XX ст., *сприяти* вдосконаленню практичних навичок і вмінь самостійно й об'єктивно оцінювати літературознавчі праці, художні твори та характеризувати літературний процес; *формувати* вміння виявляти й пояснювати національну своєрідність та загальнолюдську цінність української літератури; *дослідити* місце, роль і значення творів українських письменників у культурно-мистецькому просторі; *розрізняти* стильову специфіку творів українських письменників; *формувати* у здобувачів духовно-ціннісні орієнтири, читацьку компетентність, естетичний смак засобами художнього слова.

Регіональний аспект. У програмі навчальної дисципліни зацентрована увага на краєзнавчому аспекті – вивченні життя, творчості, громадського і просвітницького чину письменників-земляків, з'ясуванні місця їхнього доробку в культурно-мистецькому просторі доби, дослідженні значення творчості письменників для розвитку української літератури.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з

особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей)

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

Методи навчання

проблемно-пошукові, дослідницькі, проєктні, інтерактивні (вебінари, дистанційні освітні технології), самонавчання, практичні методи навчання (практичні та дослідні роботи).

Методики та технології навчання

теоретико-інформаційні (усний виклад, лекція, бесіда, розповідь, консультація, пояснення, обговорення, дискусія),
пошуково-творчі (мозкова атака, творчий діалог, інтерпретація текстів),
самостійна робота (виконання завдань),
контрольно-оцінювальні (контрольна робота).

Передумови для вивчення дисципліни

Зв'язки з навчальними курсами професійного циклу: *українська література, фольклор, вступ до літературознавства, літературне краєзнавство, українська література в контексті світової, а також із дисципліною історія та культура України* із циклу загальної підготовки.

1. Компетентності та програмні результати навчання

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність). ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність). ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості

	<p>(підприємницька компетентність).</p> <p>ЗК 6. Здатність грамотно використовувати державну мову у професійній діяльності, чітко й аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття; використовувати іноземну мову для одержання й оцінювання інформації в галузі професійної діяльності; здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства зі збереженням національної культурної ідентичності.</p> <p>ЗК 7. Здатність до освіти протягом життя, що передбачає здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку.</p> <p>ЗК 8. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки; дотримуватися принципів толерантності, етики вчителя, академічної доброчесності; здатність до саморефлексії та самовдосконалення, на основі чого формувати ціннісні орієнтації молоді; здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, формувати soft-skills здобувачів освіти.</p>
<p>Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)</p>	<p>ПК 1. Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів у створенні зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.</p> <p>ПК 3. Інформаційно-цифрова компетентність як здатність: орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі в Новій українській школі.</p> <p>ПК 9. Проектувальна компетентність як здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.</p> <p>ПК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності;</p>

	<p>здатність до навчання впродовж життя: визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо), дотримуючись принципів професійної етики; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.</p> <p>ПК 14. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.</p>
Програмні результати навчання	
Знання	<p>ПРЗ 1. Концептуальні наукові та практичні знання в галузях українського та зарубіжного мовознавства, літературознавства, психології, педагогіки й методики середньої освіти, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері навчання в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПРЗ 2. Знати й розуміти основні лінії шкільного курсу української мови та літератури, англійської мови.</p> <p>ПРЗ 5. Знати та аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; володіти формами, методами і засобами навчання української мови та літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ПРЗ 9. Знати й розуміти сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.</p> <p>ПРЗ 10. Знати провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.</p>
Уміння	<p>ПРУ 1. Когнітивні та практичні уміння/навички знати, розуміти і демонструвати здатність реалізувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови в базовій школі в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПРУ 3. Когнітивні та практичні уміння/навички здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії; навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.</p> <p>ПРУ 4. Когнітивні та практичні уміння/навички отримувати, оцінювати та застосовувати дані в галузі професійної діяльності, у т.ч. із закордонних джерел.</p>

	<p>ПРУ 5. Когнітивні та практичні уміння/навички проектувати різні типи уроків, у т.ч. інтегровані, застосовувати конкретну технологію навчання української мови і літератури, англійської мови, здійснювати розробку річного, тематичного, поурочного планів; проектувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проектування цілісного навчально-виховного процесу.</p> <p>ПРУ 9. Когнітивні та практичні уміння/навички пояснювати особливості розвитку української мови та літератури, специфіку розвитку літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою, порівнювати мовні й літературні факти, явища, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, фахово оперувати українознавчими поняттями.</p>
Комунікація	<p>ПРК 2. Готовність консультувати колег з особливостей в організації освітнього процесу, актуальних питань методики навчання української мови і літератури, англійської мови, донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації з дотриманням професійної етики.</p> <p>ПРК 3. Здатність до ефективної комунікації в процесі навчання української мови і літератури, англійської мови, спілкування з професійних питань усно та письмово.</p>
Автономія і відповідальність	<p>ПРА 2. Спроможність керувати проектами через генерування нових ідей для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності з урахуванням набутих знань з предметної галузі.</p> <p>ПРА 3. Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії.</p>

1. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	<p>Знання: студент на високому рівні самостійно й об'єктивно оцінює художні твори та характеризує літературний процес; знає особливості розвитку української літератури, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; володіє знаннями про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою; знає творчі біографії письменників, художні тексти; фахово оперує літературознавчими поняттями.</p> <p>Вміння: студент на високому рівні володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, обґрунтовувати власну оцінку і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності;</p>

	<p>визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; вміє генерувати ідеї, виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування; вміє працювати (аналізувати, систематизувати, узагальнювати) з першоджерелами, літературно-критичними працями та застосовувати матеріал на практиці; чітко й аргументовано висловлює свої думки. Дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
82-89	<p>Знання: студент на високому рівні самостійно оцінює художні твори та характеризує літературний процес; знає особливості розвитку української літератури, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів (допускає незначні неточності); володіє знаннями про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою; знає творчі біографії письменників, художні тексти; оперує літературознавчими поняттями.</p> <p>Вміння: студент на високому рівні володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; вміє генерувати ідеї, в основному вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування; вміє працювати (аналізувати, систематизувати, узагальнювати) з першоджерелами, літературно-критичними працями та застосовувати матеріал на практиці; чітко й аргументовано висловлює свої думки. Дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
74-81	<p>Знання: студент на належному рівні самостійно оцінює художні твори та характеризує літературний процес; знає особливості розвитку української літератури, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів (допускає незначні неточності); у цілому володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою; знає основні етапи творчої біографії письменників, художні тексти; оперує літературознавчими поняттями.</p> <p>Вміння: студент на достатньому рівні володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; вміє генерувати ідеї, в основному вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування; вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями та застосовувати матеріал на практиці; чітко й аргументовано висловлює свої думки. Дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
64-73	<p>Знання: студент оцінює художні твори та характеризує літературний процес, апелюючи до літературно-критичних праць; у цілому знає особливості розвитку української літератури, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, хоча допускає помилки; у цілому володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою (у відповідях зустрічаються неточності); знає основні етапи творчої біографії письменників, художні тексти; в основному знає основні літературознавчі поняття.</p>

	<p>Вміння: студент володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, однак не завжди вміє обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, інколи допускаючи негрубі помилки; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; в основному вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування, однак не завжди вміє генерувати ідеї; вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями, але не завжди правильно застосовує матеріал на практиці; чітко висловлює свої думки. В основному дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
60-63	<p>Знання: студент не завжди об'єктивно оцінює художні твори та характеризує літературний процес, не апелює до літературно-критичних праць; у цілому знає особливості розвитку української літератури, проте не має системних знань про зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, допускає помилки; у цілому володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою (у відповідях зустрічаються помилки / неточності); в цілому знає етапи творчої біографії письменників, художні тексти, основні літературознавчі поняття.</p> <p>Вміння: студент володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, однак не вміє обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, однак не вміє їх узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, допускає помилки; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; самостійно не вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування, не вміє генерувати ідеї; в основному вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями, але не вміє застосовувати матеріал на практиці; не завжди чітко й аргументовано висловлює свої думки. В основному дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
35-59	<p>Знання: студент не володіє знаннями, які б дозволяли йому оцінювати художні твори та характеризувати літературний процес, не апелює до літературно-критичних праць; не знає особливостей розвитку української літератури, не має системних знань про зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, допускає помилки; не на достатньому рівні володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою (у відповідях зустрічаються грубі помилки, неточності); побіжно володіє матеріалом про етапи творчої біографії письменників, художні тексти; не знає основних літературознавчих понять.</p> <p>Вміння: студент не володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, не вміє обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; не вміє порівнювати літературні факти, не вміє їх узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, допускає помилки; з помилками визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; самостійно не вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування, не вміє генерувати ідеї; в основному вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями, але не вміє застосовувати матеріал на практиці; не завжди чітко й аргументовано висловлює свої думки.</p>

	Порушує принципи академічної доброчесності.
1-34	<p>Знання: студент не володіє знаннями, які б дозволяли йому оцінює художні твори та характеризувати літературний процес, не апелює до літературно-критичних праць; не знає особливостей розвитку української літератури, не має системних знань про зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, допускає помилки; не володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою; не володіє матеріалом про етапи творчої біографії письменників, художні тексти; не знає основних літературознавчих понять.</p> <p>Вміння: студент не володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, не вміє обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; не вміє порівнювати літературні факти, не вміє їх узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності; не визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; не вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування, не вміє генерувати ідеї; не вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями; не вміє чітко й аргументовано висловити свої думки. Порушує принципи академічної доброчесності.</p>

Розподіл балів

Розділ 1						Розділ 2							Ус ьог о	Іспит	Загальна сума	
Поточний контроль																
Т. 1.1	Т. 1.2	Т. 1.3	Т. 1.4	Т. 1.5	Т. 1.6	Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2.3	Т. 2.4	Т. 2.5	Т. 2.6	Т. 2.7				
	10	10	5			5				10	5			45	25	100
Самостійна робота														30		
2	3	3	3	2	2		2	3	2	2	3	3				

* Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. Новою редакцією» від 28.11.2022 року можливе зарахування результатів навчання. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

2. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог Положення *«Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (від 25 травня 2020 року)»*.

Засобами діагностики та формами контролю є: поточний контроль (усне / письмове опитування, тестування, проекти, виконання творчих завдань, індивідуальна доповідь, участь у дискусіях та ін.), перевірка самостійної роботи, підсумковий контроль.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Естетична платформа українського літературного модернізму.

Тема 1.1. Вступ. Шляхи розвитку української літератури кінця XIX – початку XX ст.

Тема 1. 2. Постать Лесі Українки в культурно-мистецькому житті України кінця XIX – початку XX ст.

Тема 1. 3. Художній доробок М. Коцюбинського – яскравого представника імпресіонізму в українському мистецтві.

Тема 1.4. Доля і творчість О. Кобилянської.

Тема 1. 5. Життєвий і творчий шлях О. Олеся.

Тема 1. 6. Драматургія Я. Мамонтова в контексті естетики модернізму.

Розділ 2. Стильові тенденції української літератури кінця XIX - початку XX ст.

Тема 2.1. Майстерність В. Стефаніка-новеліста.

Тема 2.2. Самобутність творчого доробку Марка Черемшини.

Тема 2.3. «Молода муза» в контексті українського та європейського модернізму.

Тема 2.4. Майстерність художньої оповіді Б. Лепкого в історичній повісті «Сотниківна».

Тема 2.5. Життєвий і творчий шлях В. Винниченка.

Тема 2.6. Проза О. Турянського.

Тема 2.7. Творчість А. Кримського.

4. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Естетична платформа українського літературного модернізму.

Тема 1.1. Вступ. Шляхи розвитку української літератури кінця XIX – початку XX ст. Естетична платформа українського модернізму. Питання модернізму в сучасному літературознавчому дискурсі. Роль періодики в утвердженні українства. Етапи модернізму. Основні риси. Загальна характеристика стильових течій. Яскраві представники модернізму в українському письменстві. Академічна добросовісність здобувача у процесі вивчення курсу «Українська література».

Тема 1. 2. Постать Лесі Українки в культурно-мистецькому житті України кінця XIX – початку XX ст. Багатогранність творчої спадщини письменниці. Новаторство письменниці. Літературознавці про доробок Лесі Українки. Художні особливості драматургії Лесі Українки. Новоромантизм творів письменниці. Поетичний світ Лесі Українки. Основні мотиви, своєрідність художніх образів у збірках Лесі Українки «На крилах пісень», «Думи і мрії», «Відгуки». Драма-феєрія Лесі Українки «Лісова пісня»: текст і підтекст, проблематика, образи, філософія. Проблема відповідальності за долю України та українців у драмі Лесі Українки «Бояриня». Драми Лесі Українки «На руїнах», «Вавилонський полон», «Оргія», «У пущі», «На полі крові», «Одержима», «Кассандра». Динаміка боротьби, гострота соціальних конфліктів у творах Лесі Українки «На руїнах», «Вавилонський полон», «Оргія», «У пущі», «На полі крові», «Одержима», «Кассандра», «Камінний господар». Новаторство Лесі Українки-драматурга.

Тема 1. 3. Художній доробок М. Коцюбинського – яскравого представника імпресіонізму в українському мистецтві. Перші літературні спроби М. Коцюбинського. Початки імпресіоністичного мислення письменника. М. Коцюбинський – імпресіоніст. Твори прозаїка останніх років: оптимістична налаштованість. Проблема митця і мистецтва в етюді М. Коцюбинського «Цвіт яблуні». Основний зміст етюдів. Філософське осмислення проблематики. Фольклорно-естетична концепція людини і світу у повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків». Творчий підхід М. Коцюбинського у використанні фольклорно-етнографічного матеріалу. Еволюція Михайла Коцюбинського-прозаїка. Психологізм як нова грань

стилю М. Коцюбинського. Життя національних меншин у прозі М. Коцюбинського. Екзистенційна проблематика творів письменника.

Тема 1.4. Доля і творчість О. Кобилянської. Перші літературні спроби письменниці. Тематична і проблемна багатогранність та національна самобутність прози письменниці. Сильова своєрідність творчості. Неоромантизм у прозі О. Кобилянської. Місце і роль жінки в житті суспільства (за творами О.Кобилянської «Людина», «Царівна»). Погляди О. Кобилянської на місце жінки в суспільному житті. Морально-етичний концепт повісті Ольги Кобилянської «Земля». Суспільно-філософська суть людини і природи в художній прозі О. Кобилянської («У неділю рано зілля копала...», «Битва», «Природа», «Некультурна», «Юда», «Лист засудженого вояка до своєї жінки»).

Тема 1.5. Життєвий і творчий шлях О. Олесь. О.Олесь і Сумщина. Поезія Олександра Олесь. Життєва дорога Олександра Олесь як джерело поетичної творчості. Віталістична настроєвість поезії Олександра Олесь. Образ ліричного героя. Причини усамітнення ліричного героя. Персоніфікація природи. Творче опрацювання Олександром Олесем народнопоетичних джерел. Проблематика сатиричних віршів Олександра Олесь. Драматичні поеми О. Олесь «Ніч на полонині», «По дорозі в Казку», «Над Дніпром», «Осінь», «Танець життя». Драматургія О. Олесь у контексті літературного процесу кінця ХІХ – початку ХХ ст. Народнопоетичні мотиви у творах як свідчення нерозривного зв'язку Олександра Олесь з культурою рідного народу. Філософізм, ідейне звучання, пафосність поем Олександра Олесь.

Тема 1.6. Драматургія Я. Мамонтова в контексті естетики модернізму. Драматичний доробок Я. Мамонтова на тлі новітніх шукань українського письменства початку ХХ ст. Обізнаність Я. Мамонтова зі світовою та українською драматургією. Естетика і поетика символізму у драматургії Я. Мамонтова. Елементи західноєвропейського символізму у творах Я. Мамонтова. Театрознавчі праці Я. Мамонтова «Сучасний український драмопис», «Драматичне письменство», «Драматургія І. Тобілевича», «Українська драматургія передреволюційної доби (1900-1917)» тощо та їх роль у розвитку публіцистики та літературної критики початку ХХ ст.

Розділ 2. Сильові тенденції української літератури кінця ХІХ - початку ХХ ст.

Тема 2.1. Майстерність В. Стефаника-новеліста. Сильова специфіка прози В. Стефаника. Творчість В. Стефаника: від символістської збірки «З осені» до новелістики імпресіоністичного гатунку («Синя книжечка»). Жанрово-композиційна своєрідність новел письменника. Болючі проблеми життя українців у художньому трактуванні В. Стефаника. Трагічне як основа художньо-естетичної концепції людини і світу в новелістиці митця.

Оригінальний спосіб змалювання психології героїв. Загальна настроєвість, філософська глибина новелістики В. Стефаника.

Тема 2.2. Самобутність творчого доробку Марка Черемшини. Місце художнього доробку Марка Черемшини в українському літературному процесі кінця XIX – початку XX ст. Самобутність творчості Марка Черемшини – представника «Покутської трійці». Загальна характеристика збірок письменника. Новий підхід митця до зображення села. Глибина проникнення в сутність життєвих явищ. Типологічна спільність новел Марка Черемшини з творами В. Стефаника, Л. Мартовича, О. Кобилянської. Фольклорно-етнографічна основа новелістики Марка Черемшини. Проблемні «зрізи» творів Марка Черемшини. Загальна настроєвість прози письменника (зб. «Карби», цикли новел «Село за війни», «Парасочка», зб. «Верховина»). Новаторство циклу «Село за війни». Гуманістичний пафос творів Марка Черемшини. Якісно новий рівень осмислення фольклору. Авторське моделювання етнокартини світу.

Тема 2.3. «Молода муза» в контексті українського та європейського модернізму. Естетична платформа «Молодої музи». Поєднання модерністського дискурсу з народнопоетичною та західноєвропейською традиціями. І. Франко про творчість «молодомузівців». Вплив «молодомузівців» на формування артистичного типу особистості, здатного згармонізувати естетичні потреби з національними та соціальними переконаннями. Критика про поетичний доробок «Молодої музи» (М. Євшан, С. Єфремов, І. Труш та ін.).

Тема 2.4. Майстерність художньої оповіді Б. Лепкого в історичній повісті «Сотниківна». Жанрово-стильова специфіка історичної повісті «Сотниківна» Б. Лепкого. Проблематика, образи твору. Історична основа повісті «Сотниківна». Специфіка історичного документалізму на прикладі політичної ситуації в Україні в XVI столітті. Історичне й вигадане у творі (географічні назви, дати, прізвища тощо). Образ І.Виговського у художній трансформації письменника. Художня «схема» битви під Конотопом. Роль конфліктів у сюжетному розгортанні повісті.

Тема 2.5. Життєвий і творчий шлях В. Винниченка. Погляди В. Винниченка на літературу та мистецтво. Місце прози, драматургії, публіцистики, малярського доробку В. Винниченка в культурно-мистецькому житті України та світу. Значення творчості письменника. Тематичне різноманіття й проблемна багатогранність малої прози В. Винниченка. Актуальність проблематики великої та малої прози В. Винниченка, своєрідність художнього бачення дійсності. Повісті й романи В. Винниченка. «Слово за тобою, Сталіне!» як політична концепція в образах. Елементи натуралізму та їх художня функція. Місце твору в контексті доробку В. Винниченка. Своєрідність художнього втілення філософських, соціальних і моральних проблем у п'єсах В. Винниченка «Чорна Пантера і Білий Медвідь», «Memento». Морально-етична проблематика у світлі теорії «чесності з собою». Драматизм подій, ситуацій, обставин у творах В.

Винниченка. Художні, стильові, композиційні особливості драматичних творів письменника.

Тема 2.6. Проза О. Турянського. Повість-поема О. Турянського «Поza межами болю. Картина з безодні» – «пекуча сповідь про «дорогу смерті», на якій лунав протест проти війни» (Р. Федорів). Історія написання твору. Ідейно-філософська концепція, оптимістична налаштованість, морально-етичний пафос та жанрова своєрідність твору. Майстерність групування й зображення персонажів. «Син землі» О. Турянського на тлі романтичної стильової течії.

Тема 2.7. Творчість А. Кримського. Багатогранність діяльності А. Кримського. Новаторство А. Кримського (мотиви, образи). Екзотичність поезій збірки «Пальмове гілля». Своєрідність кримських, кавказьких, східних пейзажів. Суголосність поезії А. Кримського з творами І. Франка, Г. Гайне. Роман «Андрій Лаговський» у контексті творчого доробку митця. Літературно-критичні праці А. Кримського.

5. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	Лекції	Практичні зан./конс.	Самостійна робота, ІНДЗ	Усього	Лекції	Практичні зан./конс.	Самостійна робота, ІНДЗ
РОЗДІЛ 1. Естетична платформа українського літературного модернізму.								
Тема 1.1. Вступ. Шляхи розвитку української літератури кінця XIX – початку XX ст.	6	2		4	2	2		
Тема 1. 2. Постать Лесі Українки в культурно-мистецькому житті України кінця XIX – початку XX ст.	10	2	4	4	2		2	
Тема 1.3. Художній доробок М. Коцюбинського – яскравого представника імпресіонізму в українському мистецтві.	10	2	4	4	2		2	
Тема 1.4. Доля і творчість О. Кобилянської.	8	2	2	4	7			7
Тема 1.5. Життєвий і творчий	4			4	7			7

шлях О. Олеся.								
Тема 1.6. Драматургія Я. Мамонтова в контексті естетики модернізму.	4			4	7			7
РОЗДІЛ 2. Стилєві тенденції української літератури кінця ХІХ - початку ХХ ст.								
Тема 2.1. Майстерність В. Стефаніка-новеліста.	4	2	2		7			7
Тема 2.2 . Самобутність творчого доробку Марка Черемшини.	4			4	7			7
Тема 2.3. «Молода муза» в контексті українського та європейського модернізму.	4			4	7			7
Тема 2.4. Майстерність художньої оповіді Б. Лепкого в історичній повісті «Сотниківна».	4			4	7			7
Тема 2.5. Життєвий і творчий шлях В. Винниченка.	10	2	4	4	7			7
Тема 2.6. Проза О. Турянського.	2		2		6			7
Тема 2.7. Творчість А. Кримського.	5			5	7			6
Усього годин	75	12	18	45	75	2	4	69

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Денна форма
1	Постать Лесі Українки в культурно-мистецькому житті України кінця ХІХ – початку ХХ ст.	4
2	Художній доробок М. Коцюбинського – яскравого представника імпресіонізму в українському мистецтві.	4
3	Доля і творчість О. Кобилянської.	2
4	Майстерність В. Стефаніка-новеліста.	2
5	Життєвий і творчий шлях В. Винниченка.	4
6	Проза О. Турянського.	2
Разом		18

8. Рекомендовані джерела інформації Основні:

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Zubrytska_Mariia/Antolohiia_svitovoi_literaturno-krytychnoi_dumky_XX_st/.
2. Павличко С. Теорія літератури. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Pavlychko_Solomiia/Teoriia_literatury/.
3. Павлюк І. Історії емоцій: Про тексти та життєтексти сучасних літераторів. Львів, Світ, 2021. 352 с.
4. Сиваченко М. Текстологічні сюжети української літературної класики / упор. Г. Бурлаки і Б. Цимбала; передм. Г. Бурлаки. Київ: Наук. думка, 2021. 614 с.
5. Филипович Г. П. Літературно-критичні статті. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Fylypovych_Pavlo/Literaturno-krytychni_statti_zbirka/.
6. Жулинський М. «Вірю я в правду свого ідеалу...». Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 60 с.
7. Жулинський М. Василь Стефаник : нестерпна боротьба на полі Духу. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 35 с.
8. Гундорова Т. Леся Українка. Книги Сивілли. Харків : Вид-во Vivat, 2023. 304 с.
9. На шляху національно-історичного самоусвідомлення: нова українська література /заг. ред. М. Бондаря, упоряд. та відповідал. за випуск Н.Левчик. Київ: Фоліант, 2023. 536 с.
10. Гуйванюк М. «На шляху поступу ми лиш каменярі...» Українська літературна інтелігенція в суспільно-політичному та культурно-освітньому житті Галичини й Буковини (кінець ХІХ – початок ХХ ст.): монографія. Чернівці: ДрукАрт, 2021. 408 с

11. Гундорова Т. ПроЯвлення слова. Дискусія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Hundorova_Tamara/ProYavlennia_slova_Dyskusiia_rannoho_ukrainskoho_modernizmu/.
12. Диба А., Шалагінова О. Найкраща лілея з родинного саду Косачів. Київ : Саміт-книга, 2020. 256 с.
13. Єфремов С. Історія українського письменства. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001435>.
14. Кузнецов Ю. Від художнього психологізму до художнього психоаналізу. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. 544 с.
15. Лягущенко А. Український театр. Видатні діячі та менеджмент. Київ : Мистецтво, 2021. 496 с.
16. Модернізм в українській літературі ХХ – початку ХХІ століття: пам'ять, коди, практики: монографія / відп. ред. Тарас Пастух. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2023. 758 с <https://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/books/book/?newsid=1239>.
17. Моклиця М. Леся Українка: деконструкція прочитань: Монографія. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2022. 432 с.

Додаткові:

1. Ільницький М. Читаючи, перечитуючи...Літературознавчі статті, портрети, роздуми. Тернопіль: Навчальна книга _ Богдан, 2019. 320 с.
2. Інтермедіум Кассандра: Інтермедіальні студії / за ред. С. Маценки; відповід. ред. О. Левицька. Львів : Априорі, 2024. 388 с.
3. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: У 2 кн. Кн. 1 / за заг. ред. О. Д. Гнідан. Київ: Либідь, 2005. 624 с.
4. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: у 2 кн. Кн. 2 / за заг. ред. О. Д. Гнідан. Київ: Либідь, 2006. 496 с.
5. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія: у 3 кн. Кн. 2: навч. посібник / упоряд.

П. М. Федченко. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Fedchenko_PM/Istoriya_ukrainskoi_literaturnoi_krytyky_ta_literaturoznavstva_kn1/.

6. Леся Українка на театральній сцені. 1899-2020. Бібліографічний довідник. Київ : Мистецтво, 2021. 144 с
7. Українка Леся. Повне академічне зібрання творів: у 14 т. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021.

Інформаційні ресурси

1. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст. : у 2 кн. Кн. 1 / за заг. ред. О. Д. Гнідан. Київ, 2005. URL : <http://www.twirpx.com/file/1261120/>
2. Музей О.
Кобилянської. URL : <http://yablog.org.ua/2010/06/05/literaturno-memorialnyj-muzej-olhy-kobylyanskoji/>
3. 10 цікавих фактів про Лесю Українку. URL : <http://vsviti.com.ua/ukraine/54014>; http://quester.tobm.org.ua/lesja_ukrainka/info-ls-ukr.html;
4. Гіркий трунок поезії. О. Олесь. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=oAnaLBZTv4I>,
5. Буктрейлер «Олександр Олесь – ніжний лірик і пристрасний борець». URL : <https://www.youtube.com/watch?v=0-Q-JoY4m4E>;
6. Микола Вороний, Олександр Олесь. Онлайн-курс «Лайфхаки з української літератури». URL : <https://www.youtube.com/watch?v=mQ9640s9wUo>
7. М. Вороний. Таємниця євшан-зілля». URL : <http://webquest29school.blogspot.com/>
8. Символізм. URL : <http://ukr.sovfarfor.com/literatura/500-symvolizm-ukrainskij-literaturi.html>
9. Символізм у живописі. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=wSBvEbBm-gc>

10. Велич особистості. М. Вороний. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=5sl3ZND6gO4>
11. Володимир Винниченко. URL : <http://dovidka.biz.ua/volodimir-vinnichenko-tsikavi-fakti/>
12. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст. : у 2 кн. Кн. 2 / за заг. ред. О. Д. Гнідан. Київ, 2006. URL: <http://www.twirpx.com/file/1261120/>
13. <http://diasporiana.org.ua/> українська діаспора
14. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> наукова періодика України.
15. <http://allmediabooks.com/> аудіокниги
16. <http://www.slovoichas.in.ua/> «Слово і Час»
17. Імпресіонізм. URL : <http://www.ukrlit.vn.ua/info/criticism/impressionism.html>
18. Склярєнко Г. Імпресіонізм в українському живописі. Особливості інтерпретації художнього досвіду. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mysu_2010_11_5
19. Кондратюк Л. М. Дискурс взаємодії мистецтв (літературний імпресіонізм). URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pssrtt_2010_25_20.
20. Дем'яненко Л. Імпресіонізм у музиці, живопису та літературі (Коцюбинський і Чюрльоніс). URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuufilol_2011_26_11
21. Чернігівський літературно-меморіальний музей Коцюбинського. URL : <http://kotsubinsky.org/>
22. Ольга Кобилянська. Документальний фільм студії ВІАТЕЛ із серіалу «Гра долі». URL : <https://www.youtube.com/watch>,
23. Левченко О. О. Аудіодискурс малої прози Ольги Кобилянської. URL : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/2011_94/statti/31.pdf

із курсу «Українська література кінця ХХ – початку ХХ ст.»

1. Горболіс Л. Міжмистецькі контакти українського тексту: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 312 с.
2. Горболіс Л. Перевір себе (завдання для самостійної роботи студентів). Суми: ФОП Цьома С. П., 2019. 150 с.
3. Chernysh Anna, Horbolis Larysa, Pohrebennyk Volodymyr. Literary studies and psychoanalysis: methodological aspects of interaction. *Wisdom*. 2021. Vol. 18. № 2. P. 6-16. DOI: 10.24234/wisdom.v18i2.481 ISSN 1829-3824 (Print). URL: <https://www.wisdomperiodical.com/index.php/wisdom/article/view/481/297>
4. Горболіс Л. Сходознавча складова письменницького доробку Агатангела Кримського. *XXIV Сходознавчі читання А. Кримського: матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 30-річчю Інституту сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України*, 21 грудня 2021 р. Київ : ВД «Гельветика», 2021. С. 319-321.
5. Горболіс Л. Новітнє видання творів Василя Стефаника. *Філологічні трактати*. 2021. № 2. Т. 13. С. 104-106. URL: <https://tractatus.sumdu.edu.ua/index.php/journal/article/view/1011/895>
6. Larysa Horbolis, Anna Chernysh, Olena Ishchenko, Maryna Kushnierova. Corporeality narrative in Ukrainian literature: culturosophical aspect. *Wisdom*. 2(22), 2022. P. 182-192. 2(22), 2022. P. 182-192. URL: <https://www.wisdomperiodical.com/index.php/wisdom/article/view/714/456> DOI: 10.24234/wisdom.v22i2.714
7. Горболіс Л. Звукова парадигма новели Василя Стефаника «Камінний хрест». *Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Слово*. 2022 № 16 (63). С. 179-186. DOI: 10.31471/2304-7402-2022-16(63)-179-186.

8. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/16438/1/document.pdf> Горболіс Л. «Формат» тіла і неможливість його реалізації в новелі «Інвалідка» Марка Черемшини. *Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Слово*. 2022 № 17 (65). С. 293-303. DOI: 10.31471/2304-7402-2022-17(65)-293-303.
<https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e0fb359b-9ea7-4c5d-9079-1989f6b148e8/content>
9. Горболіс Л. Інтермедіальність української літератури: тенденції розвитку, етапи становлення, національна своєрідність. *Trends in the development of philological education in the era of digitalization: European and national contexts* : Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2023. P. 131-159. <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/320/8715/18216-1>
10. Horbolis, L., Kobylko, N., Rudenko, S., Veretiuk, T., & Antonovych, S. Discourse of disease in Lesia Ukrainka’s epistolary. *Amazonia Investiga*. 2023. № 12 (67). P. 305-316. <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2473> DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.67.07.27> <https://doi.org/10.34069/AI/2023.67.07.27>
11. Горболіс Л. Художня своєрідність циклу «Між дітьми природи» Агатангела Кримського. *Мови й літератури світу: зб. наук. праць*. 2023. Вип 2. Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет, 2023. С. 11-22. <https://journal.kdpu.edu.ua/wll/article/view/7699>
12. Горболіс Л. Екокрітика: методологічна інтеграція, взаємодія, інтерпретація: монографія. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. 209 с. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/14655>
13. Horbolis Larysa. Presentation of music in the works of Ukrainian writers of the late 19th and early 20th centuries. *Musical art, culture and*

education in Ukrainian modern scientific discourse: a monograph edited by Prof. Stakhevych O. H., compiled by Prof. Mykhailychenko O.V. / LAP LAMBERT Academic Publishing. 2024. С. 27-57.
<https://d.twirpx.link/file/4163996/> <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/14757> <https://www.morebooks.shop/shop-ui/shop/translation-bundle/893c0246240>

14. Горболіс Л. Питання сценічного мистецтва в рецепції Миколи Вороного. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 35 (74). № 4. 2024. Частина 1. С. 108-113. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.4.1/19>
https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/4_2024/part_1/21.pdf

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна**

Конспекти лекцій.

Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи.

Плани практичних занять.

Праці авторки програми.

Мультимедійна техніка для презентацій.